

Yleiset kommentit ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Suomen Metsästäjäliitto pitää luonnon monimuotoisuuden vahvistamista sekä heikentyneiden luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen tilan parantamista tärkeinä tavoitteina. Laadukkaat, riittävät ja toisiinsa kytkeytyvät elinympäristöt ovat elinvoimaisten riistakantojen, kestävä metsästyksen sekä suomalaisen metsästys- ja eräkulttuurin jatkuvuuden perusta.

Ennallistamistoimet pystyvät parantamaan samanaikaisesti luonnon monimuotoisuutta, riistakantoja ja vesien tilaa. Erityisesti valuma-alue –tason ratkaisut, lintuvesien ja kosteikkojen kunnostaminen, riistatiheikköjen lisääminen sekä metsäluonnon monipuolistaminen vahvistavat riistalajien elinolosuhteita ja metsästyksen ekologista perustaa.

Suunnitelmassa tulee tunnistaa nykyistä selvemmin metsästäjät, metsästysseurat, riistanhoitoyhdistykset ja metsästysjärjestöt toimeenpanon yhteistyökumppaneina. Niillä on paikallistuntemusta ja pitkäaikaista kokemusta elinympäristöjen hoidosta, petopyynnistä ja riistakantojen seurannasta. Alueellisten maa- ja vesialueiden toimijoiden koordinointi parantaa toiminnan tehokkuutta sekä yleistä hyväksyttävyyttä kustannustehokkaalla tavalla.

Luonnos on keskeisiltä osilta vielä keskeneräinen. Erityisesti metsäluontotyyppien pinta-alatavoitteet, lajien elinympäristöjä koskevat määrälliset tavoitteet, osa kustannuksista ja vuoden 2030 jälkeiset toimet täsmentyvät myöhemmin. Täydentyvä suunnitelma tulee saattaa uudelleen sidosryhmien arvioitavaksi.

Kommentit luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen tavoitteisiin (artikla 4)

Metsästäjäliitto kannattaa tavoitteita, joilla parannetaan lintuvesien, kosteikkojen, soiden, metsien, pienvesien ja maatalousympäristöjen tilaa. Vaikuttavuutta tulee arvioida pinta-alojen lisäksi elinympäristöjen laadun ja kytkeytyneisyyden sekä lajien kannankehityksen ja lisääntymistuloksen perusteella. Vaikuttavuudeltaan ja kustannustehokkaana toimintatapana

Metsästäjäliitto suosittelee valuma-aluekohtaisten sekä monivaikutteisten yhteistyöhankkeiden lisäämistä.

Lajien elinympäristöille ei esitetä ensimmäisessä suunnitelmassa määrällisiä tavoitteita, mikä vaikeuttaa toimien riittävyyden arviointia. Tavoitteita tulee täsmentää, ja riistalajien tarpeet on huomioitava sekä luontotyyppitoimissa että niitä täydentävissä lajikohtaisissa toimissa.

Metsästäjäliitto pitää perusteltuna asetuksen mahdollistamien kansallisten joustojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä. Toimia tarvitaan sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella, jotta elinympäristöjen tilaa voidaan parantaa riittävän laajoina ja toimivina kokonaisuuksina.

Kommentit meriekosysteemien ennallistamistavoitteisiin (artikla 5)

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä Itämeren sekä rannikko- ja saaristoluonnon tilan parantamista. Toimissa tulee huomioida taantuvien riistalintujen, kuten haahkan, allin ja tukkakoskelon, pesimäympäristöjen laatu sekä pesintöjen tukitoimet, ravinnon saatavuus, häiriöttömät alueet ja pesimäaikainen haitallinen vieraslajien saalistuspaine.

Vaikutuksia tulee seurata lajien kannankehityksen ja poikastuoton perusteella.

Kaupunkiekosysteemialueiden rajauksiin liittyvät kommentit

Metsästäjäliitolla ei ole erityistä lausuttavaa kaupunkiekosysteemialueiden rajauksista.

Kommentit jokien ennallistamistavoitteisiin (artikla 9)

Virtavesien, rantavyöhykkeiden ja tulvatasanteiden muodostamat kokonaisuudet ovat tärkeitä elinympäristöjä myös riistalajeille. Metsästäjäliitto pitää tärkeänä, että jokien ennallistamisessa arvioidaan vaikutukset riistan elinympäristöihin ja alueiden metsästyskäyttöön.

Toimet tulee suunnitella kohdekohtaisesti ja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa siten, että ne parantavat vesistö- ja rantaluonnon tilaa sekä vahvistavat toimivia valuma-alueiden elinympäristökokonaisuuksia.

Kommentit pölyttäjäkantojen ennallistamistavoitteisiin

Peltojen reuna-alueet, kesannot, niityt, pientareet ja kosteikot maisemapiirteet tarjoavat elinympäristöjä pölyttäjien lisäksi useille riistalajeille. Runsas hyönteislajisto on tärkeä ravinnonlähde myös monien riistalintujen poikasille.

Metsästäjäliitto kannattaa toimia, joilla parannetaan näiden elinympäristöjen laatua ja kytkeytyneisyyttä.

Maatalousindikaattoreiden valintaan ja turvemaan määritelmään liittyvät kommentit

Metsästäjäliitto pitää viljelysmaiden lintuindeksiä tärkeänä maatalousympäristöjen tilan seurannassa. Indeksien rinnalla tulee seurata peltoriistan ja vaihettumisvyöhykkeiden elinympäristöjen kehitystä sekä hyödyntää olemassa olevia linnusto- ja riistaseurantoja.

Metsästäjäliitto pitää perusteltuna linjausta, jonka mukaan aktiivisessa ruoantuotannossa olevia turvepeltoja ei lähtökohtaisesti vetetä. Toimien tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen siten, että luonnon monimuotoisuudelle saavutetaan todellisia hyötyjä ja samalla turvataan kotimaisen ruoantuotannon toimintaedellytykset ja huoltovarmuus.

Turvepeltoihin kohdistuvilla toimilla tulee tavoitella laadukkaita ja hoidettavia monivaikutteisia elinympäristöjä. Pelkkä vettäminen ei vielä muodosta toimivaa riistakosteikkoa, vaan kohteiden suunnittelussa sekä toteutuksessa tulee huomioida vesilintujen ja muun riistan elinympäristötarpeet, myöhempi hoito sekä saalistuspaineen hallinta.

Metsäindikaattoreiden valintaan liittyvät kommentit

Metsästäjäliitto pitää yleisten metsälintujen indeksiä tärkeänä osana metsäekosysteemien tilan seurantaan. Metsälintukantojen kehitys kertoo osaltaan metsien kyvystä tarjota soveltuvia lisääntymis-, suoja- ja ravintoympäristöjä. Indeksien tuottamaa tietoa tulee hyödyntää metsien talouskäytön, luonnonhoidon ja riistan elinympäristöjen kehittämisessä.

Seurannassa tulee hyödyntää täysimääräisesti riistakolmiolaskentojen ja muiden pitkäaikaisten riistaseurantojen aineistoja sekä turvata niiden jatkuvuus.

Metsäekosysteemejä koskeva suunnitelmakokonaisuus on vielä huomattavan keskeneräinen ja puutteellinen. Metsäluontotyyppien pinta-alatavoitteita ei ole esitetty, metsäindikaattoreiden tavoitetasot ovat avoinna ja useiden toimenpiteiden sisältö sekä kustannukset täsmentyvät vasta myöhemmin. Suunnitelman vaikutuksia metsäluontoon, riistan elinympäristöihin ja metsästykseseen ei siksi voida vielä riittävästi arvioida. Täydentyvä kokonaisuus tulee saattaa uudelleen sidosryhmien arvioitavaksi.

Kommentit heikentämättömyysvelvoitteen kansalliseen toimeenpanoon ja joustavaan soveltamiseen

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä, että ennallistamistoimilla saavutetut hyödyt säilyvät ja ennallistettujen luontotyyppien sekä lajien elinympäristöjen tila turvataan pitkäjänteisesti. Ennallistaminen ei saa jäädä yksittäiseksi toimenpiteeksi, vaan tulosten säilyminen edellyttää jatkuvaa hoitoa, seurantaan ja vaikutusten arviointia.

Elinympäristötyön rahoitusta tulee kehittää määräaikaisesta hankerahoituksesta kohti pitkäjänteisiä ja jatkuvia rahoitusratkaisuja. Rahoituksessa on huomioitava ennallistamisen lisäksi kohteiden myöhempi hoito ja saavutettujen hyötyjen säilyttäminen. Kansallisessa toimeenpanossa on perusteltua hyödyntää asetuksen mahdollistamia joustoja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kommentit toimenpideluonnoksista

Kommentit erityisesti luontotyyppi- ja lajitavoitteita (artikla 4) sekä jokien vapauttamista (artikla 9) tukeviin toimenpiteisiin

Metsästäjäliitto kannattaa Helmi- ja SOTKA-ohjelmien vahvistamista, lintuvesien kunnostamista, lintukosteikkojen perustamista, pienvesien ja soiden ennallistamista sekä minkin ja supikoiran torjunnan laajentamista. Vieraspetopyynnin jatkaminen 70 Natura-kohteella ja laajentaminen 140 uudelle lintuvesikohteelle on perusteltua.

Elinympäristötyön tulokset edellyttävät jatkuvaa hoitoa, petokontrollia ja seuranta. Rahoituksen tulee jatkua yksittäisten hankekausien yli ja kattaa myös vapaaehtoisille aiheutuvat kustannukset sekä toiminnan ammattimainen koordinointi. Metsästäjät ja metsästysjärjestöt tulee tunnistaa toimenpiteiden keskeisinä toteuttajina.

Haitallisten vieraspetojen torjunnan rinnalla suunnitelmassa tulee tunnistaa myös alkuperäislajien aiheuttaman voimakkaan saalistuspaineen vähentäminen tarkoin kohdennettuna hoitotoimenpiteenä. Suomessa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi varislintujen tehostettua ja tarvittaessa ajallisesti laajennettua pyyntiä kohteilla, joilla saalistuspaine heikentää vesilintujen pesimätulosta. Toiminnan edellytykset, rahoitus ja vaikuttavuuden seuranta tulee selvittää.

Kommentit erityisesti meri- ja vesiekosysteemien (artikla 5) ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin

Metsästäjäliitto kannattaa vesien- ja merenhoidon toimeenpanon tehostamista sekä rannikko- ja saaristoluonnon tilaa parantavia toimia. Rannikon lintuvesillä ja saaristossa tulee turvata minkin ja supikoiran tehokas torjunta sekä arvioida kohdekohtaisesti myös alkuperäislajien aiheuttamaa saalistuspainetta.

Kommentit kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreää ja latvuspeittoa lisääviin toimenpiteisiin (artikla 8)

Metsästäjäliitolla ei ole erityistä lausuttavaa ehdotetuista toimenpiteistä.

Kommentit erityisesti pölyttäjäkantojen ja maatalousekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artiklat 10 ja 11)

Metsästäjäliitto kannattaa pysyvien reuna-alueiden, ympäristökesantojen, kosteikkojen ja muiden monimuotoisten maisemapiirteiden lisäämistä. Ne tarjoavat peltoriistalle ja riistalinnuille ravintoa, suojaa ja lisääntymisympäristöjä. Runsas hyönteislajisto on erityisen tärkeä riistalintujen poikasten ravinnonsaannille.

Suunnitelman tavoite rakentaa 100 pientä kosteikkoa ja 600 hehtaaria suurempia kosteikkoja voi vahvistaa merkittävästi vesilintujen ja muun riistan elinympäristöjä. Kosteikot tulee suunnitella ekologisesti toimiviksi kokonaisuuksiksi, ja niiden jatkuva hoito, petopyynti ja vaikutusten seuranta on turvattava. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee hyödyntää paikallisten metsästäjien käytännön osaamista.

Kommentit erityisesti metsäekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artikla 12)

Metsästäjäliitto kannattaa talousmetsien luonnonhoidon kehittämistä, metsien rakenteellisen monimuotoisuuden lisäämistä sekä metsänomistajien ja metsäammattilaisten osaamisen vahvistamista. Eri-ikäisrakenteisen talousmetsän yleistyminen lisää resilienssiä sekä vahvistaa monilajisuutta. Toimet voivat parantaa metsäkanalintujen ja muun riistan lisääntymis-, ravinto- ja suojaympäristöjä.

Riistan elinympäristöjen hoito ja toimiviksi osoitetut riistametsänhoidon menetelmät tulee sisällyttää näkyvästi metsän- ja luonnonhoidon suosituksiin, koulutukseen ja neuvontaan. Myös riistaa ja sen elinympäristöjä koskevan tiedon saatavuutta tulee parantaa metsäalan tietojärjestelmissä.

Toimenpidekokonaisuus painottuu vielä suositusten, neuvonnan, tietojärjestelmien ja selvitysten kehittämiseen, kun taas käytännön toimet ja tavoitteet jäävät osin avoimiksi. Jatkovalmistelussa tulee määritellä käytännön elinympäristötyön tavoitteet, toteutus ja pitkäjänteinen rahoitus.

Kommentit tietopuutteiden ja seurantavelvoitteiden täyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin

Riistakolmiolaskennat, vesilintulaskennat, suurpetohavainnot ja muut pitkäaikaiset riistaseurannat tulee tunnistaa osaksi ennallistamisen tietopohjaa ja vaikutusten seurantaa. Uusien seurantojen tulee täydentää nykyisiä järjestelmiä eikä muodostaa päällekkäisiä rakenteita.

Vapaaehtoisten tuottaman riistatiedon jatkuvuus sekä seurantojen koordinoinnin, koulutuksen ja tietojärjestelmien rahoitus on turvattava. Vaikuttavuutta tulee arvioida pinta-alojen lisäksi elinympäristöjen laadussa, riistakannoissa ja lisääntymistuloksessa tapahtuvien muutosten perusteella.

Kommentit suunnitelman kustannuksiin ja rahoituspohjaa koskeviin toimenpiteisiin

Suunnitelman toimeenpano edellyttää pitkäjänteistä ja ennakoitavaa rahoitusta. Tavoitteita tai vapaaehtoistoimijoihin kohdistuvia odotuksia ei tule kasvattaa ilman realistista rahoitussuunnitelmaa ja toimeenpanon edellyttämiä resursseja.

Rahoituksessa tulee painottaa ekologisesti vaikuttavia toimia ja turvata niiden jatkuvuus yksittäisten hankekausien yli. Hankkeissa kehitetyt toimintamallit tulee vakiinnuttaa pysyviksi käytännöiksi. Ilman resursseja kohteiden myöhempään hoitoon, petopyyntiin, seurantaan ja koordinointiin saavutetut hyödyt jäävät lyhytaikaisiksi.

Vapaaehtoistyö on tärkeä osa toteutusta, mutta sillä ei voida korvata pysyvää rahoitusta ja ammattimaista koordinointia. EU- ja hankerahoituksen rinnalle tarvitaan jatkuvia kansallisia rahoitusratkaisuja, joilla turvataan elinympäristötyön ja riistaseurantojen jatkuvuus.

Käytännön ennallistamistöiden rahoituksen riittävyyden mahdollistamiseksi Metsästäjäliitto ehdottaa arvonlisäveron poistoa tai pienentämistä suunnittelu- ja toteutustöiden osalta.

Arvonlisävelvollisten toimijoiden välillä menetelmä voisi olla riittävä kannuste vapaaehtoisuuteen perustuvien ennallistamistoimien lisäämiseksi. Menetelmästä tulisi tehdä selvitys, jossa vaikutuksia tarkasteltaisiin taloudellisista sekä vaikutuksellisista näkökulmista.